

Beslutningsforslag nr. B 13. Fremsat den 3. november 1992 af Niels Højland (FP), Aage Brusgaard (FP), Annette Just (FP), Pia Kjærsgaard (FP) og Ernst B. Schmidt (FP)

Forslag til folketingsbeslutning

om private forsikringer af landbrugets afgrøder

Folketinget opfordrer landbrugsministeren til at fremsætte lovforslag med følgende indhold:

- Det gøres muligt for private forsikringsselskaber at etablere forsikringsordninger for landbrug og gartnerier mod tab på grund af usædvanligt vejrlig, eller der gives alternativt
- muligheder for at etablere en privat katastrofefond, eventuelt under landbrugets egne organisationer, som kan udbetale erstatning i tilfælde af usædvanligt vejrlig.
- Lovforslaget skal indeholde en styrkelse af landbrugets incitament til at indgå private forsikringsordninger frem for statslige støtteordninger.

Bemærkninger til forslaget

1. Baggrund

Landmændene og gartneriejerne har været ramt af den værste tørke i mands minde. Ikke siden Meteorologisk Institut i slutningen af forrige århundrede begyndte målinger, har der været registreret så lidt nedbør i en forårs- og sommerperiode. Selvsagt har det ramt de fleste landmænd og gartnerier hårdt. I ingen andre erhverv har vejrguderne så stor indflydelse på produktionen som i landbruget og gartneriet.

Sommeren 1992 vil af de fleste blive husket som en rigtig solrig, tør og varm sommer, men vil lige så sikkert af de fleste landmænd og gartneriejdere blive husket som en sommer, hvor tørken bevirkede store økonomiske tab for disse erhverv.

Dybest set ønsker landmænd at kunne forsørge sig og sine. Mange landmænd føler det nedværdigende, at når landbrugserhvervet bliver ramt af krise, så har erhvervet i gode år ikke haft ordentlig mulighed for at konsolidere sig og tegne forsikringer mod uventet høsttab, men har alene Folketinget at gå til.

Der er tidligere ydet hjælp til landmændene og gartneriejerne i forbindelse med usædvanligt vejrlig, og det er derfor på baggrund af de med års mellemrum tilbagevendende vejrlige problemer, at dette beslutningsforslag om en permanent løsning skal ses.

2. Historie – Tidligere høstabsordninger

Folketinget er tidligere blevet anmodet om at yde hjælp til landbruget i forbindelse med ugunstigt vejrlig.

Der er siden 1975 ydet høstabhjælp fire gange; i 1975 grundet tørke, i 1976 grundet tørke, i 1983 grundet regn i såtiden og senerehen tørke og i 1987 grundet regn i høsttiden.

1975-ordningen, jf. lov nr. 655 af 24. december 1975 om statsgaranti for lån til tørkeramte landmænd:

Ifølge loven bemyndiges landbrugsministeren til i tiden indtil den 1. august 1976 på statskassens vegne at yde statsgaranti for lån i pengeinstitutter til tørkeramte landmænd inden for en samlet beløbsramme på 150 mio. kr. Statsgarantien kunne som hovedregel ydes, såfremt udbyttet i 1975 af korn, rodfrugter og

græs lå under 60 pct. af det gennemsnitlige udbytte i 1973 og 1974.

Lånene løb i 6 år, hvoraf det første var afdragsfrit. Der kunne maksimalt ydes lån på 75.000 kr. pr. bedrift.

1976-ordningen, jf. lov nr. 536 af 17. november 1976 om statsgaranti for lån og rentetilskud til tørkeramte landmænd:

Ved loven bemyndiges landbrugsministeren til i tiden indtil den 1. august 1977 på statskassens vegne at yde garanti for lån, der inden for en samlet beløbsramme på 200 mio. kr. optages af landmænd, hvis høstudbytte var nedsat som følge af tørken i 1976.

Efter ansøgning ydes desuden tilskud af statskassen til delvis betaling af renten på lånene. Rentetilskuddet ydes i de første 7 år af lånenes løbetid. Tilskuddet udgjorde 5 pct. p.a. af den til enhver tid værende restgæld på lånene.

For at blive betragtet som tørkeramt landmand i lovens forstand skulle ansøgeren bl.a. opfylde følgende betingelser:

- 1) have erhvervet eller overtaget brugen af en landbrugsejendom før den 1. august 1976,
- 2) have kvæg- eller svinebesætning på ejendommen eller have kartofler som væsentlig salgsproduktion,
- 3) i 1976 have haft et udbytte på ejendommen af korn, rodfrugter og græs, der udgjorde under 60 pct. af gennemsnittet af udbyttet af de nævnte afgrøder i 1973 og 1974 og
- 4) af de oven for nævnte årsager være kommet i økonomiske vanskeligheder.

1983-ordningen, jf. lov nr. 531 af 16. november 1983 om ændring af lov om statsgaranti for lån og rentetilskud til visse landmænd:

Ifølge loven åbnes der mulighed for gennem gældssaneringsloven at yde støtte til landmænd, der i 1983 på grund af vejrforholdene havde lidt høsttab.

Der kunne ydes støtte til landmænd, der i 1983 havde haft et høsttab på over 30 pct. i forhold til gen-

nemsnitsudbyttet i årene 1978–82. Støtten ville kunne ydes til tab på det samlede høstudbytte.

Landmænd med et høsttab på 30 pct. og derover, og som i øvrigt opfyldte gældssaneringslovens betingelser, herunder om gældsprocent, kunne få statsgaranti for lån og rentetilskud efter lovens almindelige regler. Disse landmænd ligestilles således med ansøgere, der havde erhvervet ejendom eller foretaget væsentlige investeringer i årene 1972–80.

Dersom høsttabet var større end 40 pct., kunne der ydes et forhøjet rentetilskud til så stor en del af gældssaneringslånet, der svarede til værdien af tabet, der oversteg 40 pct.

Landmænd, der ikke opfyldte gældssaneringslovens krav om gældsprocent, men som havde en gældsprocent på over 45, kunne få støtte, dersom de havde lidt et høsttab på 40 pct. og derover. Støtten ville blive ydet i 5 år i form af et særligt tilskud. Dersom landmanden ikke selv kunne finansiere høsttabet ved optagelse af realkreditlån, kunne der inden for visse grænser ydes statsgaranti for et sådant lån. Statsgarantien blev ydet på lovens almindelige vilkår, idet maksimum for lånet dog var 200.000 kr.

1987-ordningen, jf. lov nr. 867 af 23. december 1987 om statsgaranterede høsttabslån med rentetilskud til landmænd:

Efter loven kunne der indtil 31. marts 1988 inden for en ramme på 400 mio. kr. søges om garanti for lån til landmænd, der på grund af dårlige høstresultater i 1987 i særlig grad var bragt i likviditetsmæssige vanskeligheder. Statsgarantien udgjorde 80 pct. af lån, der blev optaget i pengeinstitutter.

Garantiordningen omfattede landmænd, der i 1987 havde haft et mindreudbytte af korn, ærter, frø eller raps på mindst 25 pct. i forhold til gennemsnitsudbyttet på bedriften for årene 1985 og 1986. Landbrugsministeren kunne beslutte, at andre afgrøder, hvor der konstateres høsttab af tilsvarende omfang, skulle omfattes af ordningen.

Det var en betingelse for garanti, at landmanden havde en gæld, der udgjorde mere end 65 pct. af de samlede aktiver og i øvrigt måtte anses for overlevelsesdygtig.

Lånet måtte højst udgøre 80 pct. af det opgjorte høsttab. Der kunne for hver ansøger og bedrift højst ydes garanti for et lånebeløb på i alt 500.000 kr. Der blev ikke ydet garanti for lån under 25.000 kr.

Udgjorde høsttabet mindst 40 pct., kunne der ydes rentetilskud til lånet. Rentetilskuddet udgjorde 5 pct. pr. år i de første tre år, og lånets løbetid blev beregnet af restgælden.

3. Danske hjælpeordninger og forsikringsordninger for landbruget

I tilfælde af usædvanligt vejrlik kan regeringen vedtage særlige programmer for landbruget.

Der findes ingen særlig lovgivning om afgrødeforsikring.

De vigtigste risici, som der traditionelt forsikres mod, er haglskade og brandskade. Traditionelt har man forsikret markafgrøder, især korn. Desuden er man begyndt at forsikre drivhusafgrøder.

Haglskadeforsikringer er ret udbredt og omfatter ca. 50 pct. af landbrugsproduktionen. Betingelserne for at tegne nævnte forsikringer er frivillige.

4. Parallel lovgivning

Som en parallel til den private forsikringsordning som forslagsstillerne ønsker med dette beslutningsforslag, kan ses den lovgivning, der ligger til grund for loven om erstatning efter stormflod.

Folketinget har ved lov nr. 340 af 6. juni 1991 om erstatning for skader forårsaget af stormflod vedtaget at oprette en særlig katastrofefond, som i særlige tilfælde kan udbetale erstatninger som følge af stormflod. Der kan ydes erstatning inden for alle sektorer, herunder den private sektor.

Katastrofefonden modtager ikke offentlige midler, men finansieres gennem en lille forhøjelse af brandforsikringspræmierne på al fast ejendom.

Lovgivningen om erstatning for stormflodsskader omfatter alle bygninger, indbo samt afgrøder. Lovgivningen administreres af Stormflodsrådet, der er nedsat af industriministeren. Forsikringsselskaberne anslår skadernes omfang og forelægger Stormflodsrådet erstatningskravene. Rådets sekretariat varetages af forsikringsselskabernes sammenslutning.

Som nævnt anslås skaderne af forsikringsselskaberne på Stormflodsrådets vegne. I lovgivningen om stormflodsskader fastsættes der mulighed for fradrag på 5 pct. (mindst 5.000 kr.) for den private sektor og 10 pct. (mindst 10.000 kr.) for erhvervssektorer. Der findes ingen bestemmelser om maksimumserstatning.

Alle Folketingets partier stemte for stormflodsløven.

5. Internationale erfaringer

EF's økonomiske og sociale udvalg har den 20. januar 1992 udgivet en Informationsrapport om EF-ordninger for afgrødeforsikringer i landbruget (ISBN 92-77-41334-4). Rapporten omhandler forsikringsordninger for landmænd i EF, der rammes af usædvanlige klimatiske begivenheder.

Af rapporten fremgår det, at der i de andre EF-lande findes forsikringsordninger for skader på afgrøder ligefra: abrikoser, bananer, blomster, blomster, bælgplanter, citrusfrugter, druer, ferskner, frugter, grønsager, græskar, humle, kartofler, korn, meloner, oliven, paprika, pærer, sukkerroer, tobak, tomater, vin, æbler m.v., mens der for dansk vedkommende alene er omtalt fornævnte haglskadeforsikring.

Det er forslagsstillernes opfattelse, at nævnte rapport med fordel kan indgå i overvejelserne og udformningen af de danske regler på området.

6. *Beslutningsforslaget udformning*

Det er forslagsstillernes opfattelse, at lovforslaget kan udformes enten:

- 1) som et lovforslag, der gør det muligt for de private forsikringsselskaber at udforme, etablere og administrere forsikringsordninger for landbrugets afgrøder og høst, eller
- 2) som et lovforslag, der etablerer en katastrofefond efter nogenlunde samme model som for stormflodsforsikringerne, jf. punkt 4., nemlig ved oprettelse af en privat katastrofefond for landbruget.

Uanset hvilken model der vælges, skal tegning af forsikringer for afgrøderne dog være frivillig og være uafhængig af offentlige midler.

Forslagsstillerne understreger dog, at det ved ordningens ikrafttræden bekendtgøres, at fremtidige hjælpeprogrammer fra statens side ikke kan komme på tale. Kun derved sikres det, at landbrugserhvervet fremover forsikrer deres afgrøder.

Oprettelse af en katastrofefond, gerne under landbrugets egne organisationer, kunne samme model, som ligger til grund for stormflodsforsikringer, benyttes.

Finansiering

Finansieringen af de private forsikringsordninger eller katastrofefonden kunne ske ved en præmie på x antal kroner pr. dyrket hektar, eventuelt fordelt på forskellige afgrøder, f.eks. korn, raps, græs, roer m.v.

Forslagsstillerne er åbne over for andre måder at finansiere de private forsikringer eller katastrofefonden på.

Udbetaling

Der fastsættes i forsikringsordningen regler for udbetaling af den private forsikring eller fra katastrofefonden. Her kunne det forekomme rimeligt, at høsttabet skal overstige en vis procentdel, og endvidere kunne man ligeledes i en kommende forsikringsordning indlægge en vis selvrisiko, der vil bevirke, at kun

de hårdest ramte får forsikringen udbetalt. Der henvises i øvrigt til lovforslag nr. L 38 (Forslag til lov om statsgaranti og ydelsestilskud vedrørende høsttabslån til tørkeramte jordbrugere), fremsat den 7. oktober 1992 af landbrugsministeren. Efter L 38 skal kun landmænd med et tab på mere end 30 pct. af gennemsnittet af udbyttet af salgs- og foderafgrøder for årene 1990 og 1991 kunne komme i betragtning.

På den måde vil forsikringspræmien heller ikke blive særlig dyr, hvilket erfaringerne fra andre lande viser. Når banan-, frugt-, græskaravlere m.v. i de sydlige lande kan indkalkulere en forsikringspræmie i deres priser, som i forvejen er blandt de laveste i EF, så kan dygtige danske landmænd også.

Der skal efter forslagsstillernes mening indhentes erfaringer fra andre lande, når forslaget om forsikringsordninger til landbruget endeligt skal udformes.

Ligeledes skal danske forsikringsselskaber naturligvis inddrages i hele arbejdet med udformningen af ordningen.

Forslagsstillerne er i øvrigt åbne over for, hvordan de nærmere forsikringsbetingelser udarbejdes.

7. *Argumenter for beslutningsforslaget*

Det er på baggrund af tidligere tiders hjælpeprogrammer bemærkelsesværdigt, at landbrugets egne organisationer ikke forlængst har overvejet forsikringsordninger. Det virker mest af alt, som om Folketinget og dermed skatteyderne bare automatisk skal yde støtte til landbruget, når disse rammes af økonomiske problemer.

Staten og dermed skatteyderne må for fremtiden være »forsikret« imod ønsker om hjælp fra landbruget. Ligesom staten heller ikke yder hjælp til legetøjsforhandlere, hoteller og andre erhverv, der igennem en årrække har været ramt af »tørke i kassen« (lavkonjunktur), skal staten heller ikke fremover hjælpe landbruget. Landbruget må også selv være interesseret i, at erhvervet selv kan klare erhvervets problemer. Landbrugserhvervet må have mulighed for at blive befriet fra staten.

At kornhøsten i år tegner til at blive et sted imellem 20 og 30 pct. mindre, bør ikke umiddelbart udløse store krav om hjælp. Landbruget skal naturligvis som alle andre erhverv kunne tåle udsving i »omsætningen« på op til en snes procent. Mange andre erhverv, som f.eks. de forretningsdrivende, har de sidste år oplevet en kraftig nedgang i omsætningen. Landbruget har været vant til rekordhøst år efter år, og når det så pludseligt går den anden vej, er det opfattelsen, at Folketinget skal træde til.

Når der kan etableres private forsikringsordninger i alle andre lande i EF, så burde det også være muligt at etablere lignende ordninger på det danske marked.

Forslagsstillerne ønsker med beslutningsforslaget at der nu og én gang for alle etableres private forsikringsordninger for landbrugets høst, så erhvervet kan klare deres problemer selv.

8. Andre argumenter for beslutningsforslaget

Forslagsstillerne har tidligere på sommeren rejst idéen om private forsikringsordninger over for de store forsikringselskaber, og flere var positive.

Ligeledes har forslagsstillerne stillet spørgsmål (S 983 1991-92) til landbrugsministeren, og i svaret hedder det bl.a. »at de samme principper som i dag gælder for haglskadeforsikringer også kunne gælde for en kommende høstforsikring«. Haglskadeforsikringer har fungeret i mange år uden nævneværdige problemer.

Næstformanden for Dansk Forening for Skadeforsikring oplyser til Berlingske Tidende den 4. juli d.å., at de danske forsikringselskaber er klar til at forhandle om en forsikringsordning, hvis der kommer en henvendelse fra Landbrugsrådet. Landbrugsrådets præsident vil ikke afvise tanken om forsikringer mod tørke, men er dog ikke umiddelbart begejstret.

9. Indvendinger mod beslutningsforslaget

Landbrugsrådets indvendinger har hidtil været, at forsikringspræmien ville blive for dyr for landbruget, der har omkostninger nok i forvejen.

Men forslagsstillerne mener, at det naturligvis også indgår i forsikringselskabernes overvejelser, at det ikke er hvert år landbruget rammes af vejræssige katastrofer. Tørke eller for meget regn rammer landbruget med 5 til 10 års mellemrum, og en tørke, som den vi har haft i år, er jo ikke set mangan til, siden de første vejrsmålninger startede for over 100 år siden.

Derfor er det ude af proportion, når der fra flere sider omtales forsikringspræmier på helt op til 500 kr. pr. hektar. Skulle tabene på dette års høst fordeles ud på de dyrkede arealer og dækkes ind 100 pct., ville det formentlig blive et beløb i den størrelsesorden.

Etableres der en katastrofefond under landbrugets egne organisationer, vil der i år uden høsttab kunne opspares betydelige midler, der i længden vil bevirke, at renteafrakastet dels vil kunne anvendes til at styrke katastrofefonden, dels eventuelt smitte af på forsikringspræmien i form af lavere forsikringspræmier. Ligeledes er en forsikringsordning også fradragsberettiget driftsomkostning for den enkelte landmand, og forsikringen påvirker derfor kun landmandens driftoverskud med halvdelen af forsikringspræmien.

Det er forslagsstillernes håb, at landbrugsministeren vil lægge pres på Landbrugsrådet og få dem ind i forhandlinger med de private forsikringselskaber om oprettelse af private forsikringsordninger eller en katastrofefond, når en eventuel tørkehjælp til landbruget skal diskuteres.